

Аннотація. Рассматривается перечень законов, постановлений, приказов, государственных стандартов и других нормативных актов Украины относительно регулирования бухгалтерского учета и его компьютеризации. Проводится анализ рассмотренных нормативных актов, где указывается их несовершенство относительно конкретных особенностей каждого предприятия, в том числе и сельскохозяйственных предприятий. По результатам анализа предложены пути улучшения существующего состояния исследуемого вопроса.

Ключевые слова: компьютерные технологии, законы, акты, нормативные документы, бухгалтерское программное обеспечение, автоматизированная система.

Abstract. We consider the list of laws, decrees, orders, state standards and other normative acts of Ukraine concerning the regulation of accounting and computerization. The analysis reviewed regulations, which indicated their imperfections on the specific characteristics of each enterprise, including, and agricultural enterprises. The analysis suggests ways to improve the current state of the investigated issue.

Key words: computer technology, laws, acts, regulations, accounting software, automated system.

УДК 330.342.146:332.12

М.Г. Слоква, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник Інституту економіко-правових досліджень НАН України

КВАЛІФІКАЦІЯ ПОНЯТТЯ „ДІАГНОСТИКА СОЦІАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ”

Проаналізовано поняття „соціальна сфера”, „соціальна інфраструктура”, „діагностика”. Під діагностикою соціальної складової розвитку регіонів визначено комплекс досліджень по встановленню реальних умов розвитку елементів соціальної інфраструктури регіону, визначенню та оцінці стану елементів, виявленню існуючих проблем, причин їх виникнення і шляхів розв’язання.

Ключові слова: діагностика, соціальна складова розвитку регіону, соціальна інфраструктура, освіта, охорона здоров’я, культура

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв’язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Коло існуючих проблем розвитку регіонів настільки широке, що торкається практично всіх аспектів життя суспільства. При цьому варто віддати належне найбільшій активізації інтересу вчених до економічної складової розвитку регіонів, що логічно для періоду відновлення вітчизняного господарського комплексу. При цьому роль і місце соціальної складової все більш значимі, що підтверджує затребуваність досліджень, присвячених її вивченню. Очевидною бачиться теза, що результативне управління розвитком регіону повинно базуватися на повному й адекватному відображенні економічної і соціальної динаміки. Разом з тим актуальною залишається необхідність цільового спостереження і порівняльного аналізу параметрів регіону при розробці та реалізації стратегії й тактики його соціально-економічного розвитку. Останнє аргументує своєчасність діагностики соціальної складової розвитку регіону і першочергового розгляду її методологічних основ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми. Останнім часом спостерігається зростання числа досліджень, присвячених діагностиці розвитку регіонів, причому основний акцент у них зроблено на вивченні економічної складової, до них можна віднести роботи В. Антонова, В. Артеменка, В. Василенка, О. Дмитрієвої, В. Клісторіна, В. Лексіна, В. Серової та ін. Разом з тим існуюча тенденція соціалізації економіки актуалізує дослідження соціальних аспектів розвитку регіону. Так, у науковій літературі з’являються роботи, присвячені діагностиці окремих аспектів соціальної складової розвитку території, зокрема це праці В. Артеменка, В. Бахарєва, Є. Балацького, Н. Лазуренко, В. Лексіна, В. Серової та ін. Подібний розгляд соціальної складової викликаний першочерговістю

розв'язуваних проблемних ситуацій, чого недостатньо у випадку використання комплексного підходу до діагностики розвитку території, що припускає всебічне дослідження об'єкта.

Постановка завдання. Метою дослідження є конкретизація понятійно-категоріального апарату діагностики соціальної складової розвитку регіону як необхідної умови формування її методологічних основ.

Виклад основного матеріалу дослідження. У даний час, коли регіон досліджується як багатофункціональна і багатоаспектна система, найбільше поширення одержало кілька парадигм розвитку регіону, однією з яких є підхід до регіону як до соціуму (спільності людей, що живуть на певній території). Дана парадигма припускає пріоритетність відтворення соціального життя (населення і трудових ресурсів, освіти, охорони здоров'я, культури, навколишнього середовища і т. ін.). Цей підхід доповнює економічний, тому що включає культурні, освітні, медичні, соціально-психологічні, політичні й інші аспекти життя регіонального соціуму, синтезу яких регіональна наука з самого початку приділяла велику увагу. Розгляд регіону з позицій парадигми „регіон як соціум” припускає кілька аспектів: структура, властивості, ознаки, риси, міра (засіб виміру) [1]. По-перше, структура – регіон буде представлено як сукупність галузей соціально-духовної інфраструктури. По-друге, властивості – властивості даних галузей буде подано як властивості регіону. По-третє, ознаки – як такі виступатимуть властивості галузей, які може бути квантифіковано, тобто кількісно виражено якісні характеристики об'єкта. По-четверте, уся безліч ознак може бути ідентифікована на предмет наявності необхідної інформації, що буде являти собою наступний аспект розгляду – риси. По-п'яте, міра (засіб виміру) – передбачається використання ряду показників, що дозволяють дати оцінку процесам, які відбуваються. Додержання заданої послідовності визначає необхідність попередньої конкретизації понятійно-категоріального апарату діагностики соціальної складової розвитку регіону, що відповідатиме першому аспекту розгляду.

Перш, ніж перейти до визначення суті діагностики соціальної складової розвитку території (регіону), варто визначитися з розумінням об'єкта, який буде розглянуто. Узнявши за основу визначення соціальної складової економічного розвитку регіону, дане Н. Гоффе, під якою автор розуміє всю сукупність елементів регіональної соціальної сфери, що впливає на господарський розвиток [2, с. 53], очевидне допущення ідентичності даного поняття з поняттям „соціальна сфера регіону”, що визначає необхідність подальшого розкриття останнього.

А. Ягодка соціальну сферу визначає як сукупність галузей і видів діяльності, підприємств, закладів і установ, що повинні забезпечити задоволення потреб людей у матеріальних благах, послугах, відтворенні роду, створити умови для співіснування і співробітництва людей у суспільстві відповідно до діючих законів і загальноприйнятих правил з метою створення мегаполісів, розвитку масових комунікацій, зміцнення держави [3, с. 5]. Н. Гуляєва під соціальною сферою розуміє (невиробничу сферу) сукупність галузей господарства, тією чи іншою мірою задіяних у процесі задоволення соціальних потреб громадян, працівники яких одержують відповідні доходи з коштів, які виділяються суспільством на ці потреби. У даному випадку, як відзначає автор, соціальну сферу подано тільки як соціальну інфраструктуру, поза діяльності в ній яких-небудь соціальних суб'єктів, їхніх зв'язків і відносин. Також автор соціальну сферу подає як цілісну, що постійно змінюється, підсистему суспільства, породжену об'єктивною потребою суспільства у безперервному відтворенні суб'єктів соціального процесу. Це стійка область людської діяльності по відтворенню свого життя, простір реалізації соціальної функції суспільства [4]. Як видно, міркування дослідників свідчать про порівнянність понять „соціальна сфера” і „соціальна інфраструктура”.

У ході аналізу наукової літератури на предмет поняття „соціальна інфраструктура” було виявлено два підходи до визначення його суті. Прихильники першого визначають соціальну інфраструктуру як сукупність чи комплекс галузей, що виділилися в системі суспільного поділу праці, виходячи з функціонального призначення у відтворювальному процесі – задоволення потреб населення в послугах [5, с. 22]; комплекс галузей господарства, що виконують соціально-економічні функції задоволення матеріальних і духовних потреб населення, створення нормальних умов життєдіяльності [3, с. 3]; галузі або їхні угруповання, що обслуговують населення [6, с. 4-5; 7, с. 7].

Принципова відмінність другого підходу до визначення поняття „соціальна інфраструктура” полягає в тому, що одиницею угруповання виступають у даному випадку суб'єкти господарювання. Так, в енциклопедичному виданні дане поняття визначають як комплекс (об'єктів, закладів, організацій і споруд), що забезпечують умови функціонування суспільного

виробництва і життєдіяльності населення, формування фізично й інтелектуально розвинутого, суспільно активного індивіда [8, с. 704]. С. Мельник під соціальною інфраструктурою розуміє сукупність об'єктів, функціонування яких пов'язане із задоволенням особистих потреб, забезпеченням життєдіяльності, інтелектуального і духовного розвитку кожної людини [9, с. 92]. Також існує думка, що під соціальною інфраструктурою варто розуміти ряд підприємств, що забезпечують соціально-побутові умови життя і діяльності людей [10, с. 115].

Як видно, другий підхід відрізняється масштабом деталізації об'єкта у порівнянні з першим, разом з тим визначити їх пріоритетність бачиться можливим, виходячи з аналізу призначення соціальної інфраструктури, передувати чому повинне уточнення суті категорії „інфраструктура”. Беручи за основу розуміння суті економічної категорії „інфраструктура” як такої, що виражає виробничі відносини з приводу виробництва і споживання послуг [10, с. 5], конкретизуємо його на предмет особливостей надання послуг, що обумовлено специфікою розглянутого об'єкта. Так, під категорією „інфраструктура” розуміються виробничі відносини з приводу надання і споживання послуг, що забезпечують відтворення людських ресурсів.

Виходячи з поданих визначень поняття „соціальна інфраструктура”, випливає, що більшість дослідників єдині в розумінні призначення соціальної інфраструктури, що полягає в задоволенні потреб населення в послугах і забезпеченні їх життєдіяльності, інтелектуального і духовного розвитку. Разом з тим при всій єдності думок є позиція, відповідно до якої призначення соціальної інфраструктури ширше позначених раніше напрямків і полягає також в забезпеченні умов функціонування суспільного виробництва [8, с. 704]. Дійсно, дана функція соціальною інфраструктурою виконується трохи опосередковано, з одного боку, через освіту задовольняється потреба економіки у кваліфікованій робочій силі, через охорону здоров'я і культуру – у фізично і духовно розвинутому індивідумі. Стало бути, дане визначення є таким, що найбільш повно відбиває призначення соціальної інфраструктури.

Разом з тим, виходячи з поліфункціональності соціальної інфраструктури, доцільніше подавати її як сукупність галузей, що представляють собою комплекс господарюючих суб'єктів, які об'єднано подібністю роду діяльності, а не просто як групу підприємств, організацій, об'єктів, що надають послуги. Даний підхід пріоритетніше з позицій забезпечення цілісності, системності і багатоаспектності діагностики соціальної складової розвитку території. Таким чином, під соціальною інфраструктурою розуміється комплекс галузей, що забезпечують умови функціонування суспільного виробництва і життєдіяльності населення, інтелектуальний, духовний і фізичний розвиток індивіда.

Визначивши соціальну інфраструктуру як комплекс галузей, виникає необхідність в уточненні їхнього складу. Традиційним вважається підхід класифікувати соціальну інфраструктуру за такими видами: соціально-побутову і соціально-духовну (культурну) [8, с. 704]. У роботі [7] автором виконаний детальний аналіз існуючих підходів до визначення складових соціальної інфраструктури. Цікавою можна назвати точку зору про розділ соціальної інфраструктури на чотири сфери. По-перше, інфраструктура трудової діяльності (транспорт і зв'язок по обслуговуванню населення і невиробничих галузей, організація виробничого збуту й умов праці, система підготовки кадрів і підвищення кваліфікації працівників). По-друге, інфраструктура діяльності у галузі духовної культури (об'єкти культури і мистецтва, освіти). По-третє, соціально-побутова інфраструктура (об'єкти торгівлі і громадського харчування, житлово-комунального господарства і побутового обслуговування). По-четверте, інфраструктура охорони здоров'я населення і природного середовища (об'єкти охорони здоров'я, фізкультури і спорту, соціального забезпечення, охорони навколишнього середовища) [11].

Вельми оригінальним можна назвати підхід литовських учених, які до поняття соціальної інфраструктури не вкладають зміст матеріально-побутових послуг, що надаються населенню. Житлово-комунальне господарство і побутове обслуговування населення вони поєднують в окрему побутову інфраструктуру, а до соціальної включаються лише галузі освіти, підготовки кадрів, охорони здоров'я, фізкультури і соціального забезпечення, культури і мистецтва [12]. Існує думка, згідно до якої таку позицію визнано неправомірною, тому що якщо соціальну інфраструктуру визначати як сукупність об'єктів, що безпосередньо обслуговують населення, то об'єкти побутового обслуговування органічно туди ввійдуть так само, як і об'єкти житлово-комунального господарства. Також, на думку дослідника, їхній підрозділ усередині соціальної інфраструктури логічний, тому що принципово різний характер послуг, що надаються, і варто виділити соціально-побутову і соціально-культурну складову. Подібного розмежування досить для визначення місця об'єктів соціальної інфраструктури у відтворювальному процесі, виявлення

ефективності міжгалузевих зв'язків і на цій основі встановлення оптимальних пропорцій між галузями [7, с. 9].

Призначення соціально-побутової інфраструктури полягає в створенні умов для відтворення людини як біологічної істоти (через побутове середовище), задоволенні її потреб у належних умовах праці [8, с. 704]. Існує думка, що призначення соціально-побутової інфраструктури бачиться у створенні визначених матеріальних умов життєдіяльності людей [7, с. 9]. Соціально-духовна (культурна) інфраструктура покликана сприяти відтворенню духовних, інтелектуальних (через культурно-освітнє середовище) і значною мірою фізичних властивостей індивіда, формуванню його як економічно активної особистості, що відповідає певним вимогам суспільства в якості робочої сили [8, с. 704].

Масштабність об'єкта, який розглядається, припускає проведення багатоаспектного і деталізованого аналізу, що, безсумнівно, супроводжується підвищенням трудомісткості. У даних умовах доцільним бачиться обмеження кола розглянутих складових соціальної інфраструктури за принципом першочергової затребуваності. Виходячи з визначення соціальної інфраструктури як комплексу галузей, що забезпечують умови функціонування суспільного виробництва і життєдіяльності населення, інтелектуальний, духовний і фізичний розвиток індивіда, очевидно, що з двох складових більша частина функцій покладена саме на соціально-культурну інфраструктуру, що й аргументує вибір на її користь, у результаті чого виникає необхідність конкретизації складу даної групи.

До складу соціально-культурної інфраструктури включають освіту, культуру і мистецтво, охорону здоров'я, фізичну культуру і спорт, соціальне забезпечення [7, с. 10]. В енциклопедичному виданні даний перелік доповнений рекреаційним господарством, культовими спорудженнями [8, с. 704]. А. Ягодка, не розділяючи соціальну інфраструктуру на складові, визначає такі елементи: діяльність по забезпеченню ефективної зайнятості населення, діяльність по формуванню доходів членів суспільства, діяльність по соціальному забезпеченню і захисту громадян, діяльність по забезпеченню споживання, форм і способів їхнього задоволення, охорона здоров'я, освіта, торгівля, громадське харчування і побутове обслуговування, житлово-комунальне господарство, діяльність щодо екологічного захисту громадян, культура і мистецтво [3, с. 8].

Множинність думок щодо складу соціальної інфраструктури обумовлено розмаїтістю підходів до розуміння її суті, разом з тим можливо виділити основні складові, скрізь подані. До таких можна віднести: освіту, охорону здоров'я і культуру, що дозволяє їх визначити як об'єкт дослідження.

Наступним етапом конкретизації понятійно-категоріального апарата є визначення суті діагностики. В енциклопедичному виданні під діагностикою економічних систем розуміється комплекс досліджень для виявлення реальних цілей розвитку економічної системи, способів їх досягнення та недоліків, способів їх усунення та раціональних варіантів розвитку [8, с. 353]. Під регіональною діагностикою В. Лексін розуміє сукупність спеціальних інформаційно-аналітичних технологій, що дозволяють: а) описати досліджувані регіональні ситуації і проблеми в системі характерних для них ознак (параметрів, показників); б) ідентифікувати ці ситуації і проблеми, тобто «прив'язати» їх до відомих типологічних груп; в) дати кількісну і якісну оцінку цим ситуаціям і проблемам, іншими словами, поставити остаточний діагноз; г) установити й оцінити внутрішні і зовнішні причини станів, які було продіагностовано [13, с. 64-86]. Ідентичної точки зору дотримується В. Серова [14]. В. Василенко, також відмічаючи дане визначення, зосереджує увагу на широкому та вузькому розумінні. Так, у першому випадку, під діагностикою автор розуміє комплекс заходів, спрямованих на пізнання та встановлення зв'язків і залежностей, що виникають між продуктивними силами на метарівні (яке включає економічне, соціальне та природне середовище). У другому випадку діагностику автор подає як використання інструментарію наукового пізнання умов організації суспільного виробництва на конкретній території [1, с. 5]. Російські дослідники під соціальною діагностикою розуміють вид оперативного аналізу соціального об'єкта з метою визначення його стану, оцінки конкретної ситуації, проблемної характеристики [15, с. 166]. Як видно, спільним для всіх думок є те, що діагностика – це комплекс досліджень по визначенню стану досліджуваного об'єкта, його оцінці, виявленню існуючих проблем.

Слід зазначити, що у ході вивчення публікацій, присвячених діагностиці соціальної складової розвитку території, встановлено, що як об'єкт аналізу в них виступають: соціальний розвиток регіону, соціальний стан регіону, людський розвиток регіону, трудовий потенціал,

соціальна діагностика, рівень життя, гуманітарна діагностика, діагностика соціального об'єкта і т. ін. Як видно, множинність об'єктів діагностики, обумовлена масштабністю поняття „соціальна складова розвитку території”, підтверджує, з одного боку, оригінальність обраного напрямку, а, з іншого – необхідність його конкретизації.

Розглядаючи соціальну складову розвитку території (регіону) як сукупність елементів соціальної інфраструктури, що впливають на господарський розвиток регіону, можна представити діагностику соціальної складової розвитку регіону як комплекс досліджень по встановленню реальних умов розвитку елементів соціальної інфраструктури регіону, визначенню та оцінці стану елементів, виявленню існуючих проблем, причин їх виникнення і шляхів розв'язання.

Висновки. Діагностика є різновидом досліджень. Поділ соціальної інфраструктури на складові частини дозволяє краще зрозуміти механізм взаємодії її компонентів, характер тенденцій, що складаються. Очевидно, що не існує загального інструментарію для всіх об'єктів діагностики. Віднесення виду діяльності до тієї чи іншої галузі здійснюється за ознакою єдності технологічного циклу і призначення продукції. Таким чином, для кожної галузі буде обиратися свій інструментарій діагностики, обумовлений її якісними характеристиками. Це повною мірою відноситься і до таких сфер як освіта, охорона здоров'я і культура, що мають свої специфічні характеристики. Виходячи з вищезазначеного і вибравши як об'єкт дослідження соціальну сферу, надалі необхідно вивчити її якісні характеристики, що визначають особливості інструментарію діагностики.

Список використаних джерел

1. Василенко В. Методология экономической диагностики регионов / В. Василенко // Экономика Украины. – 2008. – № 9. – С. 4-17.
2. Гоффе Н. Социальная составляющая экономического развития: региональный аспект / Н. Гоффе // Мировая экономика и международные отношения. – 2006. – № 5. – С. 53-61. (С. 53).
3. Ягодка А.Г. Соціальна інфраструктура і політика: навч. посіб. / А.Г. Ягодка. – К. : КНЕУ, 2000. – 212 с.
4. Гуляева Н.П. Социальная сфера как объект управления и социальное развитие. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.jntemet-school.ru/Enc.ashx?folder^449&item=10710>.
5. Важенин С.Г. Социальная инфраструктура народнохозяйственного комплекса: монография / С.Г. Важенин. – М. : Наука, 1984. – 173 с.
6. Социальная инфраструктура региона / А.Д. Павлова, Т.С. Астапович, Е.И. Сорока и др.; под ред. В.И. Дрица. – Мн. : Наука и техника, 1986. – 199 с.
7. Витренко Н.М. Социальная инфраструктура Украины: оценка уровня и перспектив развития: монография / Н.М. Витренко; АН Украины. СОПС. – К.: Наукова думка, 1993. – 145 с.
8. Економічна енциклопедія: у 3-х томах / редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – Т. 1. – К.: Академія, 2000. – 864 с.
9. Мельник С.А. Управління регіональною економікою: навч. посіб. / С.А. Мельник. – К.: КНЕУ, 2000. – 124 с.
10. Структурные сдвиги в производственном потенциале: монография / Н.И. Иванов, Е.В. Левина, В.А. Михальская и др.; НАН Украины. Ин-т экономики промышленности. – К.: Наукова думка, 1993. – 219 с.
11. Белоконь И.В. Совершенствование отраслевой структуры занятости в сферах социальной инфраструктуры / И.В. Белоконь, М.В. Прожогин // Совершенствование территориальной организации социальной инфраструктуры: сб. науч. тр. – К., 1986. – С. 131-132.
12. Региональное развитие социальной инфраструктуры: темат. Сб. / под ред. В.К. Баранускаса ; АН Лит ССР. Ин-т экономики. – Вильнюс, 1984. – С. 12.
13. Лексин В.Н. Региональная диагностика: сущность, предмет и метод, специфика применения в современной России / В.Н. Лексин // Российский экономический журнал. – 2003. – № 9-10. – С. 64-86.
14. Серова В.А. Диагностика социально-экономического развития регионов Севера для целей государственного регулирования системы товарообеспечения / В.А. Серова // Север и рынок. Формирование экономического порядка. – 2006. – № 1. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.kolasc.net.ru/russian/arc06/book.14.html>.
15. Бахарев В.В. Диагностика состояния социальной защиты детства на муниципальном уровне / В.В. Бахарев, Н.В. Лазаренко // Регионология. – 2006. – № 1. – С. 166-172.

Аннотація. Проаналізовані поняття „соціальна сфера”, „соціальна інфраструктура”, „діагностика”. Под діагностикою соціальної складової розвитку регіонів визначено комплекс досліджень по встановленню реальних умов розвитку елементів соціальної інфраструктури регіону, визначенню і оцінці стану елементів, виявленню існуючих проблем, причин їх виникнення і шляхів рішення.

Ключевые слова: діагностика, соціальна складової розвитку регіону, соціальна інфраструктура, освіта, охорона здоров'я, культура.

Abstract. The concepts “social sphere”, “social infrastructure”, “diagnostics” are analyzed. Under diagnostics of a social component of development of regions the complex of researches on an establishment of real conditions of development of elements of a social infrastructure of region, definition and estimation of a condition of elements, revealing of existing problems, reasons of their occurrence and ways of the decision is determined.

Key words: diagnostics, social component of development of region, social infrastructure, education, public health services, culture.

УДК 330.46:338.43

Б.В. Бойко, кандидат економічних наук, старший викладач Житомирського національного агроекологічного університету

ЕКОНОМІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Проведено комплексне дослідження шляхів розвитку і розміщення продуктивних сил сільського господарства та інших галузей для вирішення важливої народногосподарської задачі – забезпечення національної продовольчої безпеки України в умовах трансформації економіки. Розроблено методологію і методіку економічного моделювання розвитку агропромислового комплексу за ознаками задоволення національних потреб в ресурсах продовольства з урахуванням економічних, агроекологічних та соціально-демографічних чинників, які склалися в сільському господарстві.

Ключові слова: економічне моделювання, спеціалізація, продовольча безпека.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Економічна ситуація, що невідмінно змінюється, вимагає від управлінців, котрим доводиться приймати рішення як у приватному секторі, так і за його межами, системного бачення майбутнього, розуміння процесів, які відбуваються в економіці. Вірогідний рівень попиту на продукцію, ступінь зайнятості населення, очікуваний рівень цін і доходів регіону – ці та багато інших чинників є актуальними питаннями сталого розвитку. Підприємці і посадові особи однаково потребують прогнозів з ключових питань розвитку окремих комплексів. На національному рівні чи не найважливішою справою є досягнення продовольчої безпеки, а відтак, організація розвитку сільського господарства як її основи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Аналіз ситуації в Україні показує, що в ряді регіонів, а саме, в Донецькій, Луганській, Одеській і Київській областях, проблема білкового голодування, зокрема дітей, вийшла із сфери можливих передбачень в сферу неприємних для нації реалій. Фізіологічний попит на такі продукти як молоко, яйця і риба не задовольняється, а насичений ринок відображає, по суті, платоспроможний попит і підтримується виключно різницею цін, непомірно високих на продовольство і непомірно низьких – на працю. У даних умовах актуальним є пошук можливостей підвищення ефективності сільського господарства як основи національної продовольчої безпеки.

Дослідженнями ефективності функціонування агропромислового комплексу у контексті національної продовольчої безпеки, розвитку і розміщення продуктивних сил займаються науковці Національного інституту проблем міжнародної безпеки Ради національної безпеки і оборони України, Інституту прогнозування НАН України: Борщевський П.П. [1], Данилишин Б.М. [2], Долішній М.І. [3], Дорогунцов С.І. [4], Лисецький А.С. [7], Олійник Я.Б.